

KLARNET ÇALGISINDA DETACHE KULLANIMINI KOLAYLAŞTIRACAK ÇALIŞMALAR**Studies Facilitating the Use of Detache in the Clarinet Instrument****Anıl ÇELİK *****ÖZ**

Araştırmada, detache tekniğini hızlandıracak ve eser çözme süresini kolaylaştıracak altı etüt çalışması ve iki eser çalışması yazılmıştır. Yazılan çalışmalar özgün eserlerdir. Çalışmada hem klarnet tekniğini geliştirmek hem de müzikal ifade yorumunu güçlendirmek hedeflenmiştir. Makale, literatür tarama ve detache metotları incelenerek yazılmıştır. Detache tekniğinin öğretilmesi ve çalınması için yazılan etütlerin tekrar edilerek çalınması, tekniğin yerleşmesinde önemli bir yol haritası olacaktır. Seslerin geçişleri için doğru bir entonasyonda (sesin doğru frekansta çıkması) çalınması önem arz etmektedir. Çalışırken seslerin akort aleti ile doğruluğu sağlanarak ilerlenmelidir. Yazılan etüt ve eserleri çalışmadan önce bona yapılması ritim çözme sürecini de kolaylaştıracaktır. Metronom yardımı ile vuruşlara dikkat edilerek çalışılması yorumcu için oldukça önemlidir. Vuruş başları zamanında gelmeli ve yazılan ritme sadık kalınmalıdır. Makalenin amacı, bestecinin isteklerini doğru ve zamanında aktarmayı başarabilme yetisini ortaya çıkarmaktır. Böylece çalgıdaki başarı artacak ve teknik problemleri çözmek kolaylaşacaktır. Yazılan kaynakların incelenmesi ve yazılan esere en uygun çalışmanın seçimi önemli bir aşamadır. Doğru bir seçim eserin çözme süresini de etkileyecektir. Çalışma aşamasında, kararlı ve emin olmak yazılan etütleri doğru çalışmaktan geçtiği unutulmamalıdır.

Anahtar kelimeler: Klarnet, Detache, Metot, Etüt, Nüans.

ABSTRACT

In this research, six etudes and two pieces were written to accelerate the detache technique and to facilitate the process of learning musical pieces. The written studies are original works. The study aimed both to improve clarinet technique and strengthen the interpretation of musical expression. The article was written by conducting a literature review and examining detache methods. Repeating and practicing the etudes written for teaching and playing the detache technique will serve as an important roadmap for establishing the technique. Playing the notes with correct intonation (producing the correct pitch) is essential for note transitions. While practicing, one should progress by ensuring the accuracy of the notes with a tuner. Performing rhythmic solfège before practicing the written etudes and pieces will facilitate the rhythm decoding process. It is very important for the performer to practice by paying attention to the beats with the help of a metronome. Downbeats must occur on time, and one must adhere to the written rhythm. The purpose of the article is to reveal the ability to convey the composer's intentions accurately and timely. Thus, success on the instrument will increase, and solving technical problems will become easier. Reviewing the literature and selecting the most suitable study for the written piece is an important stage. A correct selection will also affect the piece's learning time. During the practice phase, it should not be forgotten that being decisive and confident comes from practicing the written etudes correctly.

Keywords: Clarinet, Detache, Method, Etude, Nuance.

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 17.10.2025 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 04.05.2026

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Doç., anilcelik@nevsehir.edu.tr, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sahne Sanatları Bölümü, ORCID: 0000-0003-0152-5581

EXTENDED ABSTRACT

Six original etudes and two original compositions have been composed for study in order to facilitate and accelerate the teaching of the detache technique, a significant articulation method used in clarinet performance. These works have been structured to improve both instrumental technique and the performer's capacity for musical expression. Having been designed to appeal to performers at various levels, the etudes also include some detailed instructions on how they should be practiced. The goal here is to support efficient use of time and help performers to develop their abilities to recognize and correct their mistakes. Based on a literature review and the analysis of existing detache methods, the aim is to provide a systematic educational resource to be used in clarinet instruction.

The clarinet is known as an instrument that is rich in technical possibilities and expressive power, and articulation techniques form the foundation of both technical and musical development in this context. Detache is one of these techniques and plays a critical role in achieving clarity and continuity in tone, especially in fast passages. Study aims both to systematize the teaching of the detache technique through the development of appropriate etudes and compositions and to enhance not only the technical proficiency but also the musical expressiveness of the performer.

The clarinet is renowned as instrument rich in both technical possibilities and expressive power. Within this context, articulation techniques form the bedrock of its technical and musical development. Among these, detache stands out as a critical technique, essential for achieving clarity and continuity of tone, particularly in rapid passages. The study aims to systematize the teaching of the detache technique through the development of targeted etudes and compositions. Ultimately, our goal is to enhance not only the performer's technical proficiency but also their overall musical expressiveness.

The study focuses on the pedagogical significance of the detache technique on the clarinet within the framework of the etudes and compositions that have been written for this purpose. A member of the woodwind family, the clarinet produces sound through a single reed and has been used in solo, chamber, and orchestral music settings since the 18th century. Since the mid-19th century, its evolution has contributed to the formation of a broad and diverse repertoire.

In the clarinet's developmental process, long tones, scales, passages, and especially articulation exercises play a critical place for acquiring technical skills. In this context, detache technique is a French-origin articulation method aiming for notes to be clearly and distinctly heard. Unlike staccato, detache seeks to make each note audible separately without disrupting the separation between notes. Technically based on the principle of tonguing for each note, the correct application of this method requires significant attention to physical factors such as proper reed selection, diaphragm control, and bodily relaxation.

The main aim of the article is to demonstrate how the detache technique can be developed through a systematic practice process. The applications carried out through written etudes and repertoire works have been evaluated in terms of increasing tongue speed, simultaneous playing of finger and tongue coordination, correct positioning, consistency of intonation, and development of musical expression. In practice, important steps include beginning work at slow tempos, gradually increasing the speed of etudes and pieces, training the tongue muscles, and ensuring articulation clarity.

The development of tonguing technique is not only a technical achievement, but also an important element that contributes to the musical expression of the piece. Facial expressions and body movements made while playing the clarinet are also included in this process, strengthening the interaction between the instrument and the musician. However, large body movements should be avoided, and especially in fast passages, control should be maintained with minimal movements. In this process, practicing in front of a mirror is recommended for observing and ensuring the correctness of posture.

Learning and applying *detache* articulation effectively are not just a technical necessity, but also an approach that enhances the clarinet's musical expressive power. This technique can be achieved successfully only through the joint development of correct posture, breath control, muscle coordination, and intonation. Here, the study proposes to address the *detache* technique systematically through regular and disciplined practice methods, which will ensure that individual development is supported in this direction.

Study was conducted through a qualitative approach and was formed by means of literature review and examination of existing clarinet methods. During the research process:

- Articulation techniques specific to the clarinet instrument have been examined,
- Sources written on the *detache* technique have been evaluated,
- Six etudes and two repertoire pieces have been composed to support technical development.

Consequently, learning and applying *detache* articulation effectively is not merely a technical necessity; it's an approach that significantly enhances the clarinet's musical expressive power. Mastering this technique successfully hinges upon the integrated development of correct posture, precise breath control, refined muscle coordination, and accurate intonation. Study proposes a systematic approach to the *detache* technique through regular and disciplined practice methods, ensuring comprehensive individual development in this crucial area.

Klarnet, tahta üfleli ve tek kamış ile çalınan bir çalgıdır. Kamış, klarnetten ses elde edilmesini sağlar. 18. yüzyılda solo, oda müziği ve orkestralarda kullanılmaya başlanmıştır. Klarnet, zaman içinde büyük değişikliğe uğramış ve ilgi gören bir çalgı sınıfına girmiştir (Lawson, 2000: 17). Çalgının teknik niteliklerine kavuşması 19. yüzyıl ortalarını bulmuştur. Böylelikle, klarnet repertuarlarının oluşmasının büyük bir bölümü 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başında olduğu bilinmektedir.

Çalgının gelişim sürecini destekleyen unsurlar arasında gam-etüt-pasaj çalışmaları, artikülasyon (müzikal ifade) ve uzun ses çalışmaları oldukça önemlidir. Bu açıdan yazılan etüt ve eserleri çalışırken detache diline dikkat edilerek çalışılmalıdır. Detache sözcüğünün anlamını bilmek ve kavramak dil sürecini kolaylaştıracaktır. Detache terimi Fransızca bir kelimedendir. Seslerin birbirinden ayrılarak kesik çalma yöntemidir. Notalar arasındaki boşluğu duyurmak değil, notanın ayrı duyulmasını sağlamak hedeflenmelidir (Günay ve Uçan, 1975: 56). Detache tekniğini doğru yapabilmek için sesleri iyi alabilen bir kamış seçimi önemlidir. Sesin üflendiği an titreşimi sağlayan kamış seçilmelidir. Kamış numarası biraz sert seçilebilir. Böylece hem diyaframın kullanılması hem de dilin parmaklar ile eş zamanlı atılması sağlanır. Her nota geçişlerinde dil atılmalıdır. Notaların geçişlerinde boşluk olmamalı, sesler birbirine kolay ve akıcı bir şekilde ayrılmalıdır (Uçan, 2004: 58).

Makalenin oluşum sürecinde detache kullanımına yönelik etüt ve eser çalışmaları sunulacaktır. Detache'ye yönelik etüt çalışmasının yapılması hem dili hızlandırmak hem de diyaframı güçlendirmek için önemli bir aşamadır. Parmak ve dilin eş zamanlı hareketini düzenli çalışmak çok daha seri dil atılmasını sağlayacaktır. Bir etüt ya da bir eserin hızı, nüansı ve istenen özellikler detache çalınışında etkin bir rol üstlenir. Detache kullanımında kolların ve bedenin rahat olması önemlidir (Alpagut, 2005: 3). Bedenin rahat olmaması dil atma hızını da olumsuz etkileyecektir. Klarnet ile çalışırken dudakların ve ellerin rahat olması hem sesin doğru üflenmesini hem de detache dil atma tekniğinin doğru entonasyonda çıkmasını sağlayacaktır.

Başta detache olmak üzere temel klarnet üfleme tekniklerinde gerekli becerilerin nota üzerinde doğru çalınması gereklidir. Bu teknikleri yalnızca dilin hareket etmesiyle ya da kısa sesler üretmek olarak görmek klarnet gelişimini ciddi şekilde sınırlandırabilir (Umuzdaş, 2013: 1237). Seçilen detache çalışmalarının titiz ve yavaş bir şekilde çalışılması süreci hızlandıracaktır. Yazılan detache çalışmaları klarnet repertuarında sıklıkla karşımıza çıkan yapıtlardır. Bunların pekiştirilmesi için yazılan makaleler ve etütler kıymetlidir. İstenen artikülasyonu doğru ve temiz çalmak özel olarak yazılmış etütler ile mümkündür. Yazılan artikülasyonun pekiştirilmesi hücre çalışması, pasaj çalışması ve notaları doğru artiküle etmek de başarıyı elde etmenin yoludur. Dilin hızı ve doğruluk düzeyi, eserin çözüm sürecini doğrudan etkileyen bir unsurdur.

Dilin hızlı bir şekilde notaları temiz ayırabilmesi için yavaş ve her gün tekrar edilmesi gereklidir. Bir notadan diğerine geçilirken eş zamanlı hareket eden dil (parmak+dil) ile nota geçişlerinin temiz ve kararlı bir ses çıkışı sağlanmalıdır. Bu söylem detache yazılan her nota için geçerlidir (Dalmazzo ve Ramirez, 2019: 4).

Yüzde kullanılan mimikler aslında müziğin artikülasyonu gibidir. Mimikler olmaz ise ifadeyi karşı tarafa aktarmak zorlaşacaktır. Müzikte de çalgıyı en iyi şekilde ifade etmenin bir yolu da artikülasyonlardır. Yazılan makalenin ifadesi de detache'dir. Öğrenilen bir tekniğin daha geniş bir kavram ile sunulması eserin daha iyi yorumlanmasını ve teknik alt yapısını da sağlamlaştıracaktır. Detache çalarken her ses ve her nota için dil atılması gereklidir. Detache tekniğini güçlendirmek için o tekniğe ilişkin alıştırmalar yapılması önemlidir. Yazılan alıştırmaların ilk önce yavaş çalışılması daha sonra hızlandırılması tercih edilmelidir (Düzbastılar, 2013: 295).

Detache tekniğini klarnette üfleyebilmek için pozisyonların doğru yerleşmesi gereklidir. Klarnet icrasında sesleri birbirinden ayırmak için birden fazla dil atma yöntemi bulunmaktadır. En yaygın yöntemlerden biri, dilin doğrudan kamışa temas ederek titreşimi kesmesi prensibine dayanan artikülasyondur. Bu teknikte dil, kamışa hafifçe dokunarak hava akışını kısa süreli durdurur ve her bir sesin net bir başlangıcıyla duyulmasını sağlar. Bunun yanı sıra, bazı pedagojik yaklaşımlarda özellikle Jacques Lancelot ekolünde dilin kamış yerine daha farklı bölgelerde (alt dişi alt dudağı örtecek şekilde dilin alt dudağa ileri geri hareket yöntemi) konumlandırılmasıyla gerçekleştirilen bir artikülasyon anlayışı da mevcuttur. Bu yöntemde ses ayrımı, doğrudan kamışın titreşimini kesmek yerine hava akışının yönlendirilmesiyle elde edilir. Dilin kamışa temas ettiği ya da daha farklı bölgelerde konumlandırıldığı farklı teknikler, icracının tercihinine bağlı olarak değişebilir. Dolayısıyla, artikülasyon tekniğinin seçimi icracının bireysel kararına bırakılmalıdır. İcracının kendi teknik konforu ve müzikal ifadesi doğrultusunda en uygun yöntemi belirlemesi esas alınmalıdır. Her iki pozisyon da doğru uygulandığında, müzikal ifade ve ses kalitesi açısından geçerli ve olumlu sonuçlar verir.

Hangi dil atma pozisyonu tercih edilirse edilsin, artikülasyonun etkinliği büyük ölçüde icracının teknik rahatlığına ve kişisel kontrolüne bağlıdır. Hem dilin kamışa doğrudan temas ettiği yöntem hem de farklı dil atma yöntemleri doğru uygulandığında geçerli ve etkili sonuçlar vermektedir. Önemli olan, icracının kendi fiziğine, pedagojik geçmişine ve müzikal yorumuna uygun bir pozisyon seçerek sesleri yazıldığı gibi elde edebilmesidir. Bu doğrultuda, yorumcunun dil kullanımına ilişkin yaklaşımı kendi sanatsal ve teknik gereksinimleri çerçevesinde belirlemesi gereklidir. Farklı tekniklerin bu bağlamda alternatif ve tamamlayıcı yöntemler olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan, farklı pozisyonların alınması sırasında çok sert hareketlerden kaçınılmalıdır. Aksi durumda kamış kapanacak ve ses çıkışı kısıtlanacaktır. Sesin kuvveti eşit bir şekilde tasarlanmalıdır. Notaların uzunluk derecesi staccatoya göre biraz daha uzundur. Detache notanın altında zaman zaman konumlanan (-) işaret ile de yazılabilir (Şahin, 2019: 67).

Klarnet performansında kullanılan dil tekniği hem tonu hem de çalınan eseri etkileyecektir. Klarnette dil atma tekniği ilk başta çok titiz çalışılarak pozisyonun yanlış yerleşmesi engellenmelidir. Yanlış öğrenilen bir pozisyonu değiştirmek zaman alacaktır. Dil kullanmak eğitilmesi beklenen bir kastan oluşmaktadır. Detache kullanımı için her gün düzenli çalışmalar yapılması önemlidir. Dil atılırken boğazın aşağı doğru eğilmemesi ve rahat bir pozisyonda olması gereklidir. Dilin ağız içinde hareketi esnasında kullanılan pozisyonun değişmemesi performans için önemli bir adımdır. Parmak ve dil hareketinin aynı anda olması eseri kusursuzluğa ulaştıracak önemli bir basamaktır.

Pozisyon kullanımında dil atılırken kontrolü sağlamak için, ayna karşısında çalışmak faydalı olacaktır. Kişi çalarken hem yüz ve beden dilini kontrol edecek hem de pozisyon sabitliğini daha çabuk görecektir. Detache çalışırken kesintisiz dil çalışması ve sık tekrarlar tercih edilmelidir. Dil atma hızını artırmak için yavaş çalışılmalıdır. Yazılan etüt ve eser çalışmalarını yavaş çözümlenmek önemli bir basamaktır. Dil seviyesi iyi bir noktaya geldikten sonra yazılan tempoda çalışılması daha doğru olacaktır. Yazılan etüt ve eser çalışmalarının doğru çalışması için dil atma pozisyonunun doğru yere atılması gerekmektedir. Pozisyon doğru değil ise parmak ve dil aynı anda geçemeyecek ve sesler arası geçiş kopuk olacaktır. Detache çalışmasının doğruluğu, çıkarılan seslerin niteliği ve bu seslerin birbirinden ne kadar ayrı duyulabildiğiyle belirlenecektir. Sesleri çalışırken farklı nüanslar yazılarak da çalışmalar renklendirilmelidir. Bazı sesler aksanlı (vurgulu) yapılabilir. Kamışlı çalgılarda aksanları doğru çalmanın temeli dili değil nefesi kullanmaktır. Dil yalnızca notayı başlatır, aksanın gücünü veren hava

akışıdır. Doğru yapılan aksanda ses sertleşmez, genişler ve dolgunlaşır; ton incelmez, nota kopuk değil belirgin duyulur ve kamış rahatça titreşir. Yanlış yapılan aksanlarda ise dille vurma sonucu metalik bir ses oluşur, dudağı sıkılaşır sesi boğar, nefesi kesmek aksanı kesik bir notaya dönüştürür. Doğru teknikte nefes kesilmeden akar, aksanlı notada yalnızca kısa süreli bir hava artışı olur ve dil teması çok hafif ve kısadır (Yang, 2019: 37). Yazılan sesler üzerinde ritim çeşitliliği ve nüans farklılığı yaratmak çalışmanın daha keyifli hale gelmesine olanak tanıyacaktır. Çalan kişinin beden hareketlerini de müziğe dâhil etmeleri ve kişi-çalgı arasında temel etkileşimleri de yeniden yaratması beklenir. Fiziksel mimiklerin yardımı ile notaları kontrol etme durumu da gözlenmelidir (Leman, 2007: 339). Yazılan etüt ve eserler çalışılırken büyük beden hareketlerinden kaçınılmalıdır. Ayna karşısında parmaklar sıklıkla kontrol edilerek hareketlerinin makul ölçüde tutulması amaçlanmalıdır. Bunun nedeni ise büyük beden hareketleri hızlı pasajlarda parmakların hareket mekanizmasını yavaşlatmasındadır. Dolayısıyla parmakların hızı istenen performansı karşılamayacaktır.

Yazılan etüt ve eserler çalışılırken tona dikkat edilmesi önemli bir husustur. Yazılan teknik beceriyi bir yandan çözümlerken bir yandan da doğru bir entonasyonda çalışılması önem arz etmektedir. Seslerin doğruluğu akort cihazı ile kontrol edilmesi sağlanmalıdır. Müziğin ortaya çıkması için istenen hedefleri ortaya çıkarmak, yazılan artikülasyonun doğru çalınması ile mümkündür. Müzikal ve fiziksel hedefler doğru analiz ve doğru teknik ile birlikte sağlanmalıdır (Nelson, 1983: 141). Doğru detache tekniği yazılan etüt ve eser çalışmalarının titizliği ve tekrarı ile pekiştirilmelidir. Detache kullanımındaki dil tekrarları sırasıyla artırılarak belli bir hıza ulaştırılacak ve dil atmanın daha rahat kavranması hızlı pasajların çalınmasını kolaylaştıracaktır.

Detache kullanımı sıklıkla kullanılan bir artikülasyondur. Teknik altyapının geliştirilmesi sürecinde, icracının kendi pedagojik rehberliğini üstlenerek çalışma sürecini bilinçli bir biçimde yönlendirmesi önem taşımaktadır (Peiper ve diğerleri, 2003: 192).

19. yüzyıldaki besteciler ifade özgürlüğünü yansıtabilmek için artikülasyon tekniğini ilerletmeye ve eserlerinde kullanmaya özen göstermişlerdir. Dil kullanımı müzik cümlelerini daha yumuşak hale getirmiştir (Seçkin, 2020: 305). Detache’de bu tekniklerden biridir. Tekniği çalışırken uzun gam çalışmaları ve uzun ses üfleme düzenli yapılmalıdır. Sesin doğru çıkışı sağlandıktan sonra dil atma çalışmalarına başlanmalıdır. Sesin doğru frekansta çıkması çalgının aktarım sürecinde önemlidir. Detache kullanımı her enstrümanda teknik, tını ve yapı bakımından farklı olarak ele alınmalıdır. Enstrümandan ses çıkarma yöntemi detache işaretinin yorumlanmasını doğrudan etkiler. Klarnet ile daha kısa ve tok dil atma duyulurken diğer çalgıların detache kullanımı farklı olabilir (Gök, 2019: 2613). Farklı yaklaşımların çalgıyı iyi tanımak ve teknik alt yapı çalışmasının pekiştirilmesi ile mümkündür. Detache çalışmasının pekiştirilmesi tekrarlanan seslerin sıklıkla analiz edilmesi ve dilin doğru zamanda aynı senkron ile hareket etmesi gereklidir.

Müzikteki seslerin doğru analiz edilmesine artikülasyon adını veriyoruz. Notalar ve sesler arasındaki geçiş artikülasyonlar ile birleştirildiğinde müziğin ortaya çıkma süreci kolaylaşacaktır (Gunca, 2007: 35). Müziği doğru bir şekilde ortaya çıkarma sürecinde artikülasyon kullanımı önemli bir kuraldır. Detache kullanımı da notasyonlarda sıklıkla görülür. Notanın altında genelde çizgi şeklinde yazılır ya da hiçbir şey konulmadan da yazılabilir. Bir notanın altında bir bağ işareti yok ise notalar birbirinden ayrı çalınmalıdır. Notanın değeri diğer notalara göre daha kısa çalınır. Böylelikle notaların duyuluşu daha kısa olur (Yavuzoğlu, 2016: 210). Notaların birbirinden bağımsız ve ayrı duyurulması sağlanmalıdır. Notalar ne çok uzun ne de çok kısa çalınmalıdır. Çalgı notasyonunda yazılan terim ve işaretlerin doğru kullanımı müziği ortaya çıkarma sürecinde önemli bir detaydır

(Tanrıverdi, 2021: 1045). Çalgıyı çalarken yazılan notaların doğruluğu ve seslerin temizliği kontrol edilmelidir. Detache kullanımındaki dil atma pozisyonu ayna karşısında kişinin kendisini gözlemleyerek yapması uygun olacaktır.

YÖNTEM

Makale, literatür tarama ve klarnet detache metotları incelenerek oluşturulmuştur. Yazılan makale özgün bir çalışmadır. Etüt ve eserler yazar tarafından hazırlanmıştır. Klarnet metot taramasında, G. Langenus Complete Method for the Clarinet, P. Harris Clarinet Basics, C. Baermann Complete Method for Clarinet, Galper Clarinet Book metotları araştırılmıştır. Makalenin nota sistemi oluşturulurken detache tekniğini çalıştıracak etüt ve eser çalışmaları yazılmıştır. Notalar oluşturulurken akademisyenler ve yorumcular ile ortak paydada hareket edilmiştir. Yazılan 60 çalışmanın 45'i etüt,15'i eser çalışmasından oluşmuştur. Çalışmaların dil tekniğini yeterince karşılamaması ve bu çalışmaları pekiştirecek nitelikte olmaması nedeniyle 6 etüt ve 2 eser çalışmasına indirilmiştir. Bu düzenleme, teknik gelişimi daha etkili çalışmalarla sağlamak ve belirlenen çalışma sürecine odaklı bir çalışma disiplini kazandırmasından kaynaklıdır. Seçilen eserler yorumcular tarafından çalınmış ve akademisyenler tarafından da detache seviyesini hızlandıracak etüt ve eserler tespit edilmiştir. Her seviyeye uygun yazılan çalışmalar detaylı anlatılarak, nasıl çalışılması gerektiği ayrıntılı olarak aktarılmıştır. Yorumcu, bir eseri çalışırken zamanı iyi kullanması ve detache tekniğini çözüme süresinin de kısaltılması istenmiştir. Böylelikle, kendi başına yaptığı hataları daha çabuk fark etmesi hem de hataları aza indirmesi hedeflenmiştir.

AMAÇ

İracıların detache çalışmasına birebir odaklanması ve teknik alt yapının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Amaç neticesinde, detache çalışması için 6 etüt ve 2 eser çalışması belirlenmiştir. Her seviyeye uygun olarak belli bir seviye gözetilmeden yazılması hedef kitlenin genişlemesini de sağlayacaktır. Zamanı verimli ve doğru kullanmak eserin ortaya çıkmasında önemli bir basamaktır. Yazılan çalışmalar gözden geçirilmeli ve kavranmayan durumların tekrarlanarak çalışılması sağlanmalıdır. Teknik durumların düzeltilmesi için sistemli bir çalışma yapılmalıdır. Dil ile parmakların aynı anda geçişi detache tekniği için önem arz etmektedir. Detache tekniği, yavaş ve ayrıntılı çalışılmalı, yorumcu etüt ve eserlerden emin olmalıdır. İracıların detache'ye yönelik, tekniği hızlandıracak etüt ve eser bularak çalışması tekniğin daha çabuk çözüme ulaştığını göstermiştir. Yazılan çalışmalar icracının tekniğini de hızlandıracaktır. Seviyelerin aşamalandırılması detache tekniğini hızlandırdığı gibi hem de yazılan eserler ile çalışmanın verimliliğini artırması beklenmiştir.

Klarnet Eğitiminde Detache Tekniğinin Geçişini Kolaylaştıracak Etüt ve Eser Çalışmaları

Çalışma klarnet eğitiminde ve çalma performanslarında detache tekniğinin doğru ve etkili bir biçimde çalınmasını kolaylaştırmaya yönelik, geliştirilen etüt ve eser çalışmalarını ele almaktadır. Detache tekniği, klarnet icrasında seslerin birbirinden net, ayrı bir şekilde duyulmasını sağlayan temel bir artikülasyon biçimidir. Hem teknik becerilerin hem de müzikal ifadenin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak klarnet icracıların bu tekniği uygulama sürecinde nefes yönetimi, dil vuruşu koordinasyonu ve parmak hâkimiyeti gibi çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda araştırmada, söz konusu teknik zorlukları kolaylaştırmaya yönelik sistematik biçimde düzenlenmiş etüt ve eserler yazılmıştır. Çalışmada nefes kontrolünü güçlendirmeye, dil ve parmak koordinasyonunu geliştirmeye yönelik uygulamalı örnekler sayesinde icra performansına ve alana katkısı ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Elde edilen araştırma, yazılan yöntemlerin klarnet icracılarında artikülasyon netliği, ton kalitesi ve dil atma hızı üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermiştir. Bu doğrultuda yazılan etüt ve eser çalışmaları klarnet eğitiminde ve klarnet icrasında detache tekniğinin öğretimine yönelik belirlenmiştir.

Allegro

The musical score is written in 3/4 time and consists of eight staves. The first staff starts with a *p* dynamic and includes a *simile* marking. The second staff also starts with a *p* dynamic. The third staff features a *dolce* marking and a *mf* dynamic. The fourth staff starts with a *f* dynamic, followed by a *p* dynamic. The fifth staff starts with a *f* dynamic. The sixth staff starts with a *pp* dynamic and includes a *ff* dynamic. The seventh staff starts with a *p* dynamic and includes an *accelerando* marking. The eighth staff starts with a *p* dynamic and ends with a fermata.

Şekil 1. Etüt Çalışması 1

Allegro (neşeli- canlı) anlamını bilerek çalışmaya başlamak etüdün hangi tempoda çalınacağını belirleyecektir. Bu terimin doğru analiz edilmesi, eserin tempoya uygun biçimde icra edilmesi açısından son derece önemlidir. Yazılan etütlerin tüm notaları *detache* (dil atma yöntemi) tekniğiyle çalınmalı, her sesin birbirinden doğru bir şekilde ayrı çalınması sağlanmalıdır. *Detache* tekniği sırasında dil ve nefes koordinasyonu önemlidir. Koordinasyon hem sesin doğru geçişini hem de artikülasyonun netliğini desteklemektedir. Notaların sürelerine dikkat edilmeli, ritmik sürekliliğinin bozulmaması hedeflenmelidir. Notaların süreleri tam vaktinde gelmelidir.

Dolce (tatlı) teriminin gerektirdiği yumuşak nota geçişi, klarnetin doğal ses rengiyle uyum içinde olmalıdır. Dolce terimi nota içinde yumuşak çalınmalıdır. Piano (hafif) forte (kuvvetli) mezzo forte (daha hafif) pp (çok hafif) ff (daha güçlü) ve accelerando (hızlanarak) nüans terimlerine dikkat edilerek çalışılması müzikal ifadenin zenginleşmesini sağlayacaktır. Etüt içerisinde ölçü sayısına ve nefes işaretlerine sadık kalınması, eserin bütünlüğünü ortaya çıkarmak açısından gereklidir. Çalışma sürecinde klarnet icracısı, yalnızca teknik zorluğa değil, aynı zamanda müzikal ifade ve tonal dengeyi de karşı tarafa aktarabilmelidir. Bu yaklaşım, hem müzikal gücü hem de sahne performans kalitesini geliştiren bir çalışma disiplini kazandıracaktır.

Moderato

simile

f *mf*

p *mf*

a tempo

rit. *f* *p* *p*

f *p*

p

Şekil 2. Etüt Çalışması 2

Moderato (orta tempoda) terimi, eserin icra temposunu ortaya çıkartan temel unsurlardan biridir. Bu terimin doğru analiz edilmesi, etüdün ne çok hızlı ne de yavaş çalınmasını sağlayacaktır. İcraçının tempoyu belirleyerek metronom yardımı ile çalışması, ritmik sürekliliğin sağlanması açısından önemlidir. Yazılan etüt boyunca nüans farklılıklarının doğru bir biçimde çalınması, müzikal ifade zenginliğini ortaya çıkaracaktır.

Ritardando (yavaşlayarak) terimine dikkat edilerek bir sonraki ölçüye tempoda girilmelidir. Bu geçişler, icracının tempoyu kontrol etme becerisini geliştirirken aynı zamanda müzikal akışın doğallığını da güçlendirecektir. Yazılan on altılık notaların net bir şekilde duyulmasına özen gösterilmelidir. Dil ve parmak senkronizasyonu makalenin önemli amaçlarından biridir. Yazılan etütleri detache (dil atarak notaları ayırmak) hem dil hızını geliştirecek hem de teknik becerinin ilerlemesini sağlayacaktır.

Etüt içindeki tüm nota geçişleri detache tekniği yöntemiyle çalınmalı, böylece artikülasyonun netliği ve kontrolü artacaktır. Bu yaklaşım icracının dil hızını, nefes alımını ve parmak koordinasyonunu eş zamanlı olarak geliştirecektir. Ayrıca yazılan etütlerin, teknik ilerlemenin yanı sıra müzikal ifadeyi artırarak yorum kalitesine doğrudan katkı sağladığını da ortaya çıkarmıştır.

Allegro moderato

Şekil 3. Etüt Çalışması 3

Allegro moderato (orta derecede neşeli ve çabuk) terimi, eserin genel temposunu ve etüdün doğru çalınmasını belirleyen temel müzikal göstergedir. Bu terimin doğru analiz edilmesi, icracının hem tempoyu hem de müzikal ifadeyi dengeli biçimde kurabilmesini sağlayacaktır.

Öncelikle etüt içindeki pozisyon yerlerinin doğru yerleşmesi için yavaş ve metronom ile çalışılması faydalı olacaktır. Ölçülerin pozisyon yerlerinin tekrarı etüdün çalma hızında kolaylık sağlayacaktır. Bu yöntem, pozisyon geçişlerinin yerleşmesini kolaylaştıracak ve icracının el pozisyonlarını daha bilinçli şekilde hareket etmesine katkı sunacaktır. Özellikle teknik zorluk barındıran parmak geçişlerinin bulunduğu bölümler, küçük çalışma birimlerine ayrılarak sistematik bir biçimde analiz edilmelidir. Bu yaklaşım, etüdün temposunu artırma esnasında seslerin bozulmalarını ve artikülasyon sürekliliğini önlemeye yardımcı olacaktır.

Etütte yer alan crescendo (<) ve decrescendo (>) nüanslarının dengeli bir biçimde uygulanması, icracının nefes kontrolünü ve müzikal anlatım gücünü geliştirecektir. Nüans değişimleri, yalnızca ses yüksekliğiyle değil, aynı zamanda nefes desteği ve tonun doğru çıkması ile ilgilidir. Bu nedenle etütler, sesin doğruluğu ile klarinetin doğal tını dengesi arasında doğru bir süreklilik kurmalıdır. Yazılan etütler, icracının teknik alt yapısını, nüans kontrolünü ve müzikal farkındalığını geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Allegro

simile

The musical score is written on a single treble clef staff in 2/4 time, with a key signature of one flat (B-flat). It consists of eight staves of music, each containing a sequence of eighth notes with triplet markings. The dynamics range from *mf* to *p*, with crescendo and decrescendo markings. The tempo is marked **Allegro** and the articulation is *simile*. The score is numbered 1 through 15, indicating the measure numbers.

Şekil 4. Etüt Çalışması 4

Eserin tonuna ve aldığı arıza işaretlerinin dikkatlice belirlenmesi gerekmektedir. Tonal yapının önceden saptanması, icracının parmak pozisyonlarını doğru bir şekilde hazırlamasını ve hata payının aza indirilmesini sağlayacaktır. Bu aşamada icracının, hangi notada hangi parmak hareketinin uygulayacağını önceden beyinsel olarak canlandırması, teknik hâkimiyetinin sürekliliğine katkı sağlayacaktır.

Etüt içinde yer alan üçlemelerin (üç eşit sürede notanın sığdırılması) metronom eşliğinde notaların eşit biçimde duyurulması önem taşımaktadır. Bu ritmik eşitlik, etüdün bütünlüğünü korurken aynı zamanda icracının zaman algısını da güçlendirecektir. Etüdün icrasında detache hızının gelişebilmesi için yazılan etütlere ve eserlere düşük tempoda başlanmalı; nüans farkları ve artikülasyon detayları özenle çalışılmalıdır. Üçlemelerin metronom yardımı ile eşit duyurulması etüdü çalarken önceliğiniz olmalıdır.

Belirtilen nefes işaretlerinin planlanması da etüdün verimli bir şekilde icra edilebilmesi için belirleyici bir faktördür. Yazılan nefes işaretlerine sadık kalınmalı, gerek duyulması hâlinde her üç ölçüde bir nefes alınacak biçimde düzenleme yapılabilir. Bu yöntem, diyafram kasının güçlenmesine ve nefes kapasitesinin artmasına olanak tanıyacaktır. Böylece icracılar, uzun pasajlarda nefes kontrolünü koruyabilir ve yazılan etüt ile eser icralarında daha dengeli ve kesintisiz bir ses üretimi sağlayacaktır. Bu yaklaşım, hem fiziksel sürekliliği hem de müzikal ifade bütünlüğünü koruyan önemli bir çalışma disiplini oluşturacaktır.

Moderato

simile

p *f*

f *mf*

p *p*

a tempo

p *rit.*

f *p*

p

f *p*

p

Şekil 5. Etüt Çalışması 5

Ritmik yapının aksak yazılması nedeniyle, çalışma sürecinde özellikle tempo sürekliliği açısından ilk önce ritmin doğru bir şekilde çözülmesi gerekmektedir. Aksak ritimlerin doğru icra edilebilmesi için etüde başlarken yavaş tempoda çalışılmalıdır. Her ölçüdeki vuruş başlarının zamanında ve doğru bir biçimde gelmesi, ritmik kararlılığın korunmasını sağlayacaktır. Bu sayede icracı, ritim algısını güçlendirecek ve karmaşık ritim yapılarında etütleri nasıl çözebileceğinin yol haritasını kendi başına saptayacaktır.

Tiz seslerdeki notaları yumuşak ve dolgun bir tonda çalmak faydalı olacaktır. Cümle sonlarının decrescendo yapılması bir sonraki ölçüde yer alan nüansa girişini kolaylaştıracaktır. Böylece, müzikal ifade yumuşayacak ve bir sonraki ölçüdeki nüans geçişinin daha doğal seyrinde ilerlemesini sağlayacaktır.

Noktalı notaların süreleri zamanında yapılmalıdır. Nefes işaretlerine (') dikkat edilmelidir. Staccato tekniği ile karşılaştırıldığında detache tekniğindeki notalar daha uzun süreli çalınmalıdır. Bu iki tekniği bilmek, icracının artikülasyon çeşitliliğini de geliştirecektir. Yazılan etütler ritmik duyarlılığı, nefes kontrolünü ve tonal dengeyi korumaya yönelik bir uygulama niteliği sunmaktadır.

The musical score for Etüt Çalışması 6 is written in 3/8 time and consists of 48 measures. The tempo is marked as Moderato. The score includes various dynamics and articulation marks. The first measure starts with a mezzo-forte (mf) dynamic and a simile articulation. The second measure has a ritardando (rit.) marking. The third measure is marked piano (p) and has an a tempo marking. The fourth measure is marked forte (f). The fifth measure is marked piano (p). The sixth measure is marked mezzo-forte (mf). The seventh measure is marked forte (f). The eighth measure is marked piano (p). The ninth measure is marked mezzo-forte (mf). The tenth measure is marked piano (p). The eleventh measure is marked forte (f). The twelfth measure is marked piano (p). The thirteenth measure is marked mezzo-forte (mf). The fourteenth measure is marked piano (p). The fifteenth measure is marked forte (f). The sixteenth measure is marked piano (p). The seventeenth measure is marked mezzo-forte (mf). The eighteenth measure is marked piano (p). The nineteenth measure is marked forte (f). The twentieth measure is marked piano (p). The twenty-first measure is marked mezzo-forte (mf). The twenty-second measure is marked piano (p). The twenty-third measure is marked forte (f). The twenty-fourth measure is marked piano (p). The twenty-fifth measure is marked mezzo-forte (mf). The twenty-sixth measure is marked piano (p). The twenty-seventh measure is marked forte (f). The twenty-eighth measure is marked piano (p). The twenty-ninth measure is marked mezzo-forte (mf). The thirtieth measure is marked piano (p). The thirty-first measure is marked forte (f). The thirty-second measure is marked piano (p). The thirty-third measure is marked mezzo-forte (mf). The thirty-fourth measure is marked piano (p). The thirty-fifth measure is marked forte (f). The thirty-sixth measure is marked piano (p). The thirty-seventh measure is marked mezzo-forte (mf). The thirty-eighth measure is marked piano (p). The thirty-ninth measure is marked forte (f). The fortieth measure is marked piano (p). The forty-first measure is marked mezzo-forte (mf). The forty-second measure is marked piano (p). The forty-third measure is marked forte (f). The forty-fourth measure is marked piano (p). The forty-fifth measure is marked mezzo-forte (mf). The forty-sixth measure is marked piano (p). The forty-seventh measure is marked forte (f). The forty-eighth measure is marked piano (p). The piece ends with a double bar line at measure 48.

Şekil 6. Etüt Çalışması 6

Ritmik doğruluğun sağlanması için çalışma esnasında vuruş başlarının doğru ve zamanında çalınması gereklidir. Bu yaklaşım, icracının karmaşık ritmik yapılarını daha kolay kavramasını ve ölçü içindeki doğruluğunu korumasını da sağlayacaktır. Etüdün alt kısmında yer alan nüans işaretlerinin dikkatle uygulanması hem tonal dengeyi hem de müzikal ifade çeşitliliğini destekleme açısından önemli bir basamaktır.

Oktav geçişleri içeren bölümlerde, notaların temiz ve doğru bir şekilde çalındığından emin olmak için akort aleti ile kontrolün yapılması gereklidir. Bu uygulama, özellikle üst oktavlarda tonal kararlılığın ve sesin doğru çıkmasına yardımcı olacaktır. Etüde dâhil edilen atlamalı notaların çalışılmasında, nota geçişlerinin ölçü ölçü tekrar edilmesi, teknik çözüm sürecini hızlandıracak ve parmak hafızasının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Nefes işaretleri belirlenen yerlerde alınırken aynı zamanda icracının kendi belirleyeceği nefes yerlerinde de alması mümkündür. Diyafram kasının etkin kullanımı bu süreci oluşturacaktır. Bu yöntem, icracının nefes kapasitesini geliştirirken, ton kontrolü ve müzikal ifadeyi de olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca etüt boyunca düzenli olarak tempo ve artikülasyon kontrolünün sağlanması, icracının hem teknik hem de müzikal becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmasını da hızlandıracaktır. Bahsedilen çalışma yöntemleri, yazılan etütlerin teknik zorluklarını kolaylaştırırken müzikal duyarlılığı da güçlendiren sistematik bir yaklaşımı ortaya çıkaracaktır.

The image shows a musical score for Clarinet, titled "Allegro simile". The score is in 2/4 time and G major. It consists of 26 measures. The tempo is marked "Allegro simile". The dynamics range from piano (p) to forte (f). The score includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Red lines are drawn under the notes to indicate breath marks. The score ends with a double bar line at measure 26.

Şekil 7. Eser Çalışması 1

Yazılan eser çalışmaları önceki etütlerin sağladığı teknik ve müzikal becerilerin kapsamlı olarak değerlendirilmesi amacıyla tasarlanmıştır. İcracıların daha önce çalıştığı etütlerde elde ettiği netlik ve kontrol mekanizması, eserlerin doğru yorumlanmasında etkili bir yöntemdir. Eserin icrasında, bestecinin belirttiği nüanslar dikkatle analiz edilmeli ve icracılar kendi müzikal anlayışını kişisel yorum gücünü yazılan eserler ile birleştirebilmelidir. Teknik altyapının sağlam olması, özellikle karmaşık notaların çözülmesini kolaylaştıracak ve eserin akıcı bir biçimde ortaya çıkmasını destekleyecektir. Yazılan eser çalışmasına düşük bir tempoda başlamak, parmak koordinasyonu ve tonal istikrarı güçlendirirken, aşamalı hız artırımını uzun pasajlarda (notalarda) kontrolü korumaya yardımcı olacaktır. Tempo yükseldikçe nefes planlamasında esnek davranmak, diyafram kullanımını çözümleyerek ifadelî ve kesintisiz bir performans elde edilmesi sağlanmalıdır. Bu yöntem hem teknik yeterlilik hem de müzikal ifade bütünlüğünü geliştirecektir.

Presto

simile

5 *f* *mf*

8 *p* *f*

12 *p*

15 *f*

19 *f*

23 *mf* *p* *rit.*

27 *a tempo* *dolce* *p*

30 *p*

34

Şekil 8. Eser Çalışması 2

Tempo presto (çok hızlı çalınması) nedeniyle teknik çözümün sağlanabilmesi için eserin önce düşük metronom hızında çalışılması önerilir. Parmak hareketlerinin ve pozisyon geçişlerinin aşamalı olarak hızlandırılması hem parmak koordinasyonunu hem de doğru nota çalınmasını sağlamak için yazılmıştır. Ölçülerin ritmik bütünlüğünün sağlanması için metronom kullanımı önerilmektedir. Çalışma sürecinde, ton doğruluğu, üfleme pozisyonu ve enstrümanın doğru tutulmasına özen göstermek sahne performansının niteliğini doğrudan etkileyecek faktörlerdir. Doğru kamış seçimi, dilin kamışı algılama hassasiyetini artırması artikülasyon doğruluğunu güçlendirecektir. Klarnet kamışı seçimi, icracının ses üretimi, artikülasyon ve genel icra kalitesi üzerinde doğrudan etkili olan temel unsurlardan biridir. Kamışın sertlik derecesi, kalınlığı ve kesim yapısı, kullanılan ağızlık ve uyguladığı pozisyon tekniği ile uyumlu olmalıdır. Uygun kamış seçimi, kamışın serbest ve dengeli titreşmesini sağlayarak sesin kararlı, homojen ve kontrollü biçimde üretilmesine olanak tanır. Bununla birlikte, icracının dudak yapısı, nefes kontrolü ve müzikal tarzı da kamış tercihinde belirleyici faktörler arasında yer alır. Ayrıca hava koşulları ve ortamın nem düzeyi kamışın davranışını etkilediğinden, kamış seçimi tek seferlik bir işlem değil, düzenli olarak değerlendirilmesi gereken dinamik bir süreçtir. Klarnet kamışındaki numara, kamışın sertlik derecesini ifade eder ve performans hissi ile ses üretimini doğrudan etkiler. Düşük numaralı kamışlar daha yumuşak yapıdadır ve kolay titreşir; bu durum sesi daha hızlı başlatmayı sağlarken kontrol ve ton kararlılığı açısından sınırlılıklar yaratabilir. Yüksek numaralı kamışlar ise daha serttir, daha fazla hava ve dudak kontrolü gerektirir ancak daha dolgun, dengeli ve kararlı bir ses elde edilmesine olanak tanır. Bu nedenle kamış numarası, icracının teknik seviyesi, ağız yapısı ve performans alışkanlıkları doğrultusunda belirlenmelidir.

Çıkarılan sesin icracılar tarafından hızlı ve doğru şekilde algılanması, dil atma becerisini (detache) geliştiren kritik bir faktördür. Ayrıca nefes planlamasında esneklik sağlamak amacıyla, nefes işaretlerinin farklı ölçülerde denenmesi çalışmaya dâhil edilmelidir. Bu yöntem, diyafram kasının güçlenmesini destekleyecek ve hızlı pasajların akıcılığını, kontrolünü ve müzikal ifadenin doğru icra edilmesini mümkün kılacaktır. Sistematik ve doğru bir çalışma, teknik yeterlilik ile müzikal ifadeyi eş zamanlı olarak geliştirmeyi sağlayacaktır.

SONUÇ

Çalgı performansındaki başarı, yalnızca teknik beceriye değil, aynı zamanda doğru artikülasyon tekniklerini geliştirecek etüt ve eser seçimlerinin sistematik olarak belirlenmesine bağlı olduğu saptanmıştır. Özellikle eserlerin yorumlanma sürecinde, detache gibi tekniklerin bilinçli ve kontrollü bir şekilde uygulanması, müzikal ifadenin özgünlüğünü ve doğruluğunu artırmıştır. Bu yaklaşım icracının sadece nota bilgisini değil, aynı zamanda eserlerin müzikal ifade dilini ve karakterini anlamasını da desteklemiştir. Düzenli etüt çalışmaları, pasajlardaki teknik zorlukları aşmayı kolaylaştırmakta icracının etüt ve eserdeki ses düzeyi, ritmik ve artikülasyon özelliklerini daha doğru yansıtmayı sağlamıştır. Çalgı çalmada yüksek performans elde etmek için, doğru etüt ve eser seçimi teknik ve müzikal becerilerin bilinçli bir şekilde bütünleştiği tespit edilmiştir.

Eseri henüz tanıma ve öğrenme aşamasındayken yazılan artikülasyonu çalıştıracak etütlerin seçimi, icracıların eserlerdeki pasajları daha doğru ve akıcı bir şekilde çalabilmelerine kolaylık sağlamıştır. Özellikle detache tekniği üzerinde çalışırken doğru kamış seçiminin hem tonalite hem de teknik performans açısından kritik bir rol oynadığı saptanmıştır. Araştırma bulguları, sesleri doğru zamanda alan bir kamışın, dil atma çalışma süresini uzatarak kamışın daha az yıprandığını ve böylelikle çalışma süresinin verimliliğini artırdığını da göstermiştir. Etüt çalışmaları, yorumcunun teknik ve müzikal becerilerini geliştirmesi açısından bir rehber niteliği taşımıştır. Bu

çalışmalar sayesinde etütlerin ve eserlerin doğru bir teknikle yorumlanması kolaylaşmakta ve klarnetin özgün tınısı ile teknik olanaklarından maksimum düzeyde yararlanıldığını ortaya çıkarmıştır.

Araştırmada ayrıca, klarnetin tını ve teknik özelliklerine uygun olarak hazırlanan etüt ve eserler sayesinde, icracının detache tekniğinin hızlandığı tespit edilmiştir. Etütlerin sistematik ve bilinçli bir şekilde uygulanması, her yorumcunun eser çalma başarısını doğrudan etkileyen bir faktör olarak öne çıkmıştır. Bu bağlamda, etüt çalışmaları yalnızca teknik becerilerin geliştirilmesini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda eserlerin ifade gücünün ve müzikal yorumunun derinleşmesine de katkıda bulunmuştur. Sonuç olarak, rahat bir ses çıkartacak kamış seçimi, doğru detache uygulaması klarnet performansında hem teknik yeterliliği hem de sanatsal ifadeyi artıran temel unsurlar olduğu saptanmıştır.

Yorumcunun çalışma sürecini ses kayıt cihazı aracılığıyla belgeleyerek dinlemesi, teknik doğruluğun ve müzikal ifadelerin objektif olarak değerlendirilmesine katkı sağladığını ortaya çıkarmıştır. Bu yöntem, hataların fark edilmesini ve düzeltme süresinin kısalmasını mümkün kılmıştır. Detache tekniğinin sistematik bir biçimde uygulanması, icracının bestecinin öngördüğü müzikal ifade tarzına daha yakın bir performans sergilemesini de desteklemiştir. Ayrıca, detache tekniğinin verimli bir şekilde sahne performansına katkısı için doğru bir diyafram kullanımı ve nefes kontrolünün sağlanması gerekliliği tespit edilmiştir. Düzenli etüt çalışmaları yapılması hem zaman yönetimini hem de teknik çözümlene süreçlerini geliştirmiştir. Teknik zorlukların aşamalı olarak derecelendirilmesi, öğrenme sürecinin hızlanmasını sağlamış ve her seviyeye uygun, özgün bir çalışma stratejisinin geliştirilmesine katkıda bulunulmuştur. Bu bağlamda, sistematik çalışma yöntemleri, sahne performans kalitesini artıran hem pedagojik hem de sanatsal bir yaklaşım olarak ön plana çıkmıştır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Alpagut, U. (2005). Keman eğitiminde “detache” tiplerindeki hız-uzunluk değişimleri ile sağ el bilek ve kol üzerinde açılmalı/devinimsel etkileşimler, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 1-10. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16681>
- Baermann, C. (2018). *Complete method for clarinet*. New York: Dover Publications.
- Dalmazzo, D. ve Ramirez, R. (2019). Bowing gestures classification in violin performance: a machine learning approach, *Frontiers in Psychology*, 10(344), 1-14. Erişim adresi <http://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00344>
- Düzbastılar, E.M. (2013). Keman eğitimine yönelik bir etüt analizi, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(2), 292-304. Erişim adresi <https://doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.D0134>
- Galper. (1995). *Clarinet method book-1*. Ontario: Waterloo Music Company Limited.
- Gök, Ö. (2019). Artikülasyon ve yay kullanımı: İlhan Baran'ın “bir bölümlü sonatina'sı üzerine bir inceleme, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 2610-2625. Erişim adresi <https://doi.org/10.15869/itobiad.623126>
- Gunca, A. (2007). *Kemençe, ney ve tanbur için orkestral yazım tekniği*. (Yayımlanmış sanatta yeterlik tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Günay, E. ve Uçan, A. (1975). *Keman 7*. Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi.
- Harris, P. (2003). *Clarinet basics: a method for individual and group learning*. London: Faber Music.

- Langenus, G. (2000). *Complete method for the clarinet*. New York: Carl Fishcer.
- Lawson, C. (2000). *The early clarinet :a practical guide*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Leman, M. (2007). *Embodied music cognition and mediation technology*. Cambridge: MIT Press.
- Nelson, W.L. (1983). Physical principles for economies of skilled movements. *Biological Cybernetics*, (46), 135-147. Erişim adresi <https://doi.org/10.1007/BF00339982>
- Peiper, C., Warden, D. ve Garnett, G. (2003). An interface for real- time classification of articulations produced by violin bowing. *Conference On New Interfaces For Musical Expression*, 192-196. Erişim adresi https://www.nime.org/proceedings/2003/nime2003_192.pdf
- Seçkin, M.E. (2020). Flüt icracılığında artikülasyonların teknik açıdan çalınış biçimleri ve örnekler. *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (22), 304-313. Erişim adresi <https://doi.org/10.29228/kesit.41494>
- Şahin, D. (2019). *Trakya üniversitesi devlet konservatuvarı 'nda ortaokul ve lise klarnet eğitiminin incelenmesi ve metot önerisi* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Tanrıverdi, H. (2021). Dilsiz kaval icra notasyonunda kullanılan terim ve işaretler üzerine bir model önerisi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14(35), 1044-1056. Erişim adresi <https://doi.org/10.12981/mahder.935365>
- Uçan, A. (2004). *Anadolu güzel sanatlar liseleri için keman ders kitabı lise hazırlık*. İstanbul: MEB Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Umuzdaş S. (2013). Lise ve lisans düzeyindeki viyolonsel öğrencilerinin çalgı çalmada karşılaştıkları teknik problemlerin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 6(2), 1221-1239. Erişim adresi https://doi.org/10.9761/jasss_672
- Yang, X. (2019). *Sonata for violin and piano by john corigliano: a performance guide*. Louisiana State University (Unpublished Doctoral Dissertation). Louisiana State University School of Music, Baton Rouge. https://repository.lsu.edu/gradschool_dissertations/4830
- Yavuzoğlu, N. (2016). *Uygulamalı müzik teorisi-1*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.